

БЕЗПЕКА ПРАЦІ ЯК ЧАСТИНА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

*Праховнік Н.А., к.т.н., доц. (каф. ОПЦБ НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»);
Ващілін С.М., студ. (гр. ІА-33, ФІОТ НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»);
Кушнір Г.В., студ. (гр. ІА-33, ФІОТ НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»)*

Корпоративна соціальна відповідальність чи соціальна політика бізнесу - це форма корпоративної свідомості, інтегрована в бізнес-модель підприємства. Політика корпоративної соціальної відповідальності функціонує як механізм саморегулювання, при якому підприємства відслідковують і забезпечують виконання ними духу закону, етичних норм та національних і міжнародних норм. У деяких моделях впровадження корпоративної соціальної свідомості виходить за рамки виконання і включає в себе дії, які доповнюють деякі соціальні блага, які виходять за рамки інтересів підприємства і того, що вимагається за законом. У багатьох областях повинно бути визнання того, що більшість так званих «жорстких» законів, наприклад, щодо гендерної рівності чи законів про працевлаштування людей з обмеженими фізичними можливостями, фактично є «слабкими» законами, в тому сенсі, що вони досить погано виконуються, навіть під впливом обмеженого контролю і санкцій в разі їх невиконання. Ціль корпоративної соціальної відповідальності полягає в тому, щоб збільшити довгостроковий прибуток і довіру акціонерів шляхом позитивних зв'язків з громадськістю і високих етичних стандартів для зниження ділових та юридичних ризиків, взявши на себе відповідальність за корпоративні дії. Стратегії корпоративної соціальної політики заохочують компанії до позитивної взаємодії на оточення та зацікавлених сторін, які включаються споживачі, співробітники, інвестори, товариства та інші.

У світовому стандарті соціальна відповідальність характеризується як «відповідальність підприємницьких організацій за вплив її рішень і діяльності на суспільство та навколишнє середовище через прозору поведінку, яка сприяє стійкому розвитку, включаючи здоров'я та благополуччя суспільства, враховує очікування зацікавлених сторін, відповідає законодавству і корелюється з міжнародними нормами поведінки, та інтегровано в діяльність всієї організації і застосовується в її взаємовідносинах».

Важливі показники корпоративної соціальної політики: так зване позитивне функціонування – стратегія одночасного збільшення частки своєї присутності в суспільстві та розвитку свого бізнесу і можливості разом з тим зумовити позитивний вплив на оточуючий соціум, дотримання прав і свобод людини – це і є основою корпоративної соціальної відповідальності. Проте чи не найважливішою частиною соціальної відповідальності підприємництва є безпека праці.

Безпека праці, її також часто називають охороною праці або промислова безпека, - є багатодисциплінарною областю, пов'язаною з безпекою, здоров'ям і благополуччям людини на робочому місці. Цілі програм з охорони праці та

здоров'я включають сприяння безпечному і здоровому робочому середовищу. Безпека праці може захищати як співробітників, так і членів їх сім'ї, роботодавців, клієнтів та багатьох інших осіб. У Сполучених Штатах Америки, наприклад, термін «охорона і безпека на виробництві» називається безпекою на виробництві і професійною безпекою, та включає в себе також безпеку діяльності поза роботою.

Хоча робоча діяльність забезпечує багато економічних і інших переваг, широкий спектр небезпек на робочому місці становить небезпеку для здоров'я і безпеки людей на роботі. Вони включають: хімічні речовини, біологічні агенти, фізичні фактори, несприятливі ергономічні умови, алергени, складну мережу ризиків безпеки і широкий діапазон психосоціальних факторів ризику. Засоби індивідуального захисту можуть допомогти захистити від багатьох з цих небезпек. Фізичні небезпеки стосуються багатьох людей на робочому місці. Біологічні небезпеки включають інфекційні мікроорганізми, такі як віруси і токсинів, що продукуються цими організмами, такими як сибірська виразка. Біологічна небезпека впливає на працівників у багатьох галузях промисловості. Небезпечні хімічні речовини можуть становити небезпеку хімічної на робочому місці. Є багато класифікацій небезпечних хімічних речовин, у тому числі нейротоксинів, імунних агентів, дерматологічних агентів, канцерогенів, репродуктивних токсинів, системних токсинів. Психосоціальні небезпеки включають ризики для психічного та емоційного благополуччя працівників, такі як почуття ненадійності роботи, довгий робочий день, погані зв'язки з колективом чи некомфортні умови праці.

Безпека праці - умови праці на об'єктах матеріального виробництва, зокрема промисловості, транспорту тощо, що виключають вплив небезпечних і шкідливих факторів на працівників даного підприємства. Безпека праці підтримується шляхом дотримання комплексу заходів щодо уникнення виникнення травматизму, захворювань та аварій на підприємстві. Згідно статті 153 Кодексу законів про працю власник підприємства зобов'язаний забезпечити належне технічне обладнання всіх робочих місць та створити на них умови праці відповідно до усіх умов нормативних документів з охорони праці.

Безпека праці в Україні регулюється нормативними актами, об'єднаними у Систему Стандартів Безпеки Праці, яка стандартизує вимоги в сфері охорони праці на державному та галузевому рівнях. Класифікація ССБП поширюється на всі основні види праці та встановлює вимоги безпеки на робочих місцях.

У юрисдикції загального права, роботодавці мають загальний юридичний обов'язок виявляти розумну турботу про безпеку своїх співробітників. Положення закону може додатково накласти інші загальні обов'язки, ввести певні обов'язки, а також створювати державні органи з повноваженнями регулювати питання безпеки на робочому місці: подробиці цього варіюються від закону до закону. Усі організації зобов'язані забезпечити, щоб співробітники і будь-які інші особи, які можуть бути задіяні в результаті діяльності організації, залишалися в безпеці в будь-який час діяльності.

Питання охорони праці стоїть для України на першому плані ще й через її інтеграційний курс на шляху в Європейський Союз, оскільки для ЄС соціальна політика, складовою частиною якої є безпека праці, включається до питань так званої першої колони.

За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) «гігієна праці займається всіма аспектами охорони здоров'я і безпеки на робочому місці та уділяє особливу увагу первинній профілактиці небезпечних факторів». Здоров'я визначається як «стан повного фізичного, психічного і соціального благополуччя, а не тільки як відсутність хвороб або фізичних дефектів». Охорона праці є міждисциплінарною областю охорони здоров'я, яка займається тим, щоб дозволити людині здійснювати свою професійну діяльність, таким чином, що заподіювати щонайменшу шкоду її здоров'ю від будь-яких небезпек, які виникають чи можуть виникати на робочому місці, якщо не вдається виключити шкоду здоров'ю взагалі.

Безпека праці найбільшим чином обумовлена умовами праці, в яких доводиться проводити свою професійну діяльність робітникам підприємства. Умови праці – це сукупність факторів виробничого середовища і виробничого процесу, які впливають на здоров'я і працездатність людини під час виконання нею професійних обов'язків. Безпека праці – стан умов праці, при якому відсутній виробничий травматизм.

Безпека умов праці – стан умов праці, при яких вплив на працюючого небезпечних і шкідливих виробничих факторів виключено або дія шкідливих виробничих факторів не перевищує гранично допустимих рівнів.

Давно доведене таке твердження, що лише взаємозв'язок економічного і соціального розвитку є головною й рушійною силою покращення умов праці та життя. Соціальний аспект підприємницької діяльності має таке ж значення, як і економічний. Це підтверджує Статут про соціальні права, який був прийнятий у Страсбурзі в 1989 році. На рівні Європейського союзу практичні результати цього Статуту пов'язані з розробленими Єврокомісією Програмами дій, які стосуються всіх актуальних питань безпеки праці, умов праці та життя, професійного розвитку, захисту дітей та підлітків на трудовому поприщі, забезпеченню старих людей та осіб з обмеженими фізичними можливостями та багато іншого. Цей Статут про соціальні права гарантує виконання усіх соціальних прав на території усіх європейських держав.

Проте, не дивлячись на те, що соціальна відповідальність бізнесу, на даний момент має ще досить спірне визначення і нечітку концепцію, вона все більше застосовується в бізнесі, оскільки це підвищує рівень довіри до підприємства як з боку працівників, держави, громадян, так і акціонерів, кредиторів, інших підприємств, що посилює позиції на ринку та зміцнює економічне зростання.

Література

1. Геврик Є.О., Пешко Н.П. Гігієна праці на виробництві: Навч. посіб. для студентів вищих навч. Закладів . – К.: Ельга Ніка Центр, 2004. – 276 с.
2. Законодавство України про охорону праці: У 4-х томах. – К., 1995.
3. Кодекс законів про працю України. – Х.: Одісей, 2006. – 159 с.
4. Трахтенберг І.М., Коршун М.М., Чебанова О.В. Гігієна праці та виробнича санітарія. – К., 1997.
5. Ярошевська В.М., Чабан В.Й. Охорона праці в галузі. Навчальний посібник. – К.: Професіонал, 2004. – 288 с.
6. Апостолук О.О. Безпека праці: економічні та естетичні основи. О.О. Апостолук, В.С. Джигирей та ін. – К.: Знання, 2006. – 218 с.